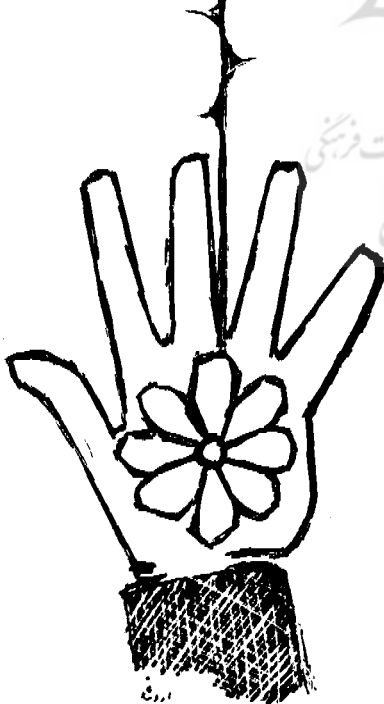

می خواند و مدت‌های مدیدی صبر می کند شاید —
جانهای منحرف به راه بیایند و دعوت به خیر را
استجابت گویند .

"چه کسی را میتوانید خوش گفتار تر از کسی
بدانید که مردم را به سوی خدای خواند و کارهای
شایسته در راه صلاح خلق انجام می دهد و میگوید
من از مسلمانان مطیع او امر خدایم؟ هرگز نیکی و
بدی در جهان یکسان نیست . همیشه بدی کسی

چون نمونه‌های عملی و پند و اندرزهای خیر —
خواهانه سودی نبخشید ناچار باید دست به
اقدام شدیدتری زد تا کارها هر یک بر منوال
صحیح و درست خود قرارگیرد . و چاره قاطع در
این مورد به کيفر رساندن است .

تربیت کردن با کيفر

پاره‌ای از سیستم‌های تربیتی جدید نه تنها از
تنبیه و کيفر نفرت دارند بلکه حتی به زبان
آوردنش برایشان ناخوشایند است !

اما نسلی که می‌خواهد بدون عقوبت و تنبیه
تربیت شود، نمونه آن نسلی است که لاقیدو
خودنماوی شخصیت در آمریکا زندگی میکند .

تنبیه برای هرکسی ضروری نیست . کسیکه با سر —
مشق گرفتن از یک نمونه عملی و یا موعظه ، غنی
شده است ، در زندگی هیچ احتیاجی به کيفر
پیدانمی کند . اما بدون شک همه مردم چنین
نیستند بلکه کسانی هستند که برای یکبار یا چند
بار به شدت عمل نیازمندند .

تنبیه اولین و نزدیکترین وسیله‌ای نیست که برای
تربیت افراد به خاطر مربی خطور کند . ابتدا پند
می دهد و بازبان چرب و نرمی او را به عمل خیر

برساند ، ولی آراین رقت و لطف و مهربانی و عطف و
از حد گذشت چنان ضروری به وجود و شخصیت
طفل وارد می‌آورد که قابل اصلاح نیست .

در آیین باره جان هم مانند جسم است ! اگر
با جسمت زیاد مدارا کردی و نرمش بخرج دادی
دیگر با هیچ جهد و کوششی قدرت تحمل
سختیها را نمی‌توانی براو هموار سازی و سختی
ترس از عقوبت را هم بهیچوجه تحمل نخواهد
کرد ، در نتیجه چنین بدنی نه هرگز قسوی
و نیرومند خواهد شد و نه به استقامت و صحت
اولش بر می‌گردد . اگر با جانت بیش از حد مدارا
کردی هیچ ناخوشایند و بدی را تحمل نخواهد
کرد و در نتیجه خوش گذران و منحرف شده و به
هیچ راه راستی در نخواهد آمد . . . علاوه بر
این ، صاحب خود را به مشقت و زحمت دچار
کرده هیچ فرصتی برایش باقی نمی‌گذارد که آنرا
به ضبط نگهداری و کنترل ادراکات و شهواتش
عادت دهد . . . بازندگی عطفی و واقعی مردم
تصادم کرده هیچ حقی به مردم نمی‌دهد که مطابق
میلشان عمل کنند !

از اینجا است که ناچار از اعمال "مقتدری از
دور اندیشی در طبیعت کودکان و بزرگسالان
هستیم . . . قبل از اینکه بخواهند دیگران را
اصلاح کنند باید نفس خود را با داشتند
دوراندیشی لازم به صلاح آرند .

از دوراندیشی و احتیاط آن است که مربی بعضی
اوقات کیفر دادن یا تهدید به کیفر را بکار برد
اسلام همه وسائل تربیتی را بکار می‌برد که هیچ
جهت جان انسان متروک و بی‌توجه باقی نماند
هم سرمشق عرضه کردن رابه خدمت می‌گیرد و هم
پندوانداز و هم تشویق و پاداش را . . . در عین

را که بین شما و آنان دشمنی است آنچنان بخوبی
و بهترین راه جواب دهید و جبران کنید که گوئی
بین شما دوستی و صمیمیت برقرار است . "

"مردم را با سخنان حکمت آمیز و مواعظ حسنه به
راه پروردگارت بخوان . "

"در مقابل چیزهایی که (مخالفین میگویند) صبر
و پایداری پیشه کن . "

تنها همان موعظه خود و مسائل مختلفی دارد و تنها
یک وسیله نیست . قرآن پر است از اشارات دقیق
لطیف و ندای رسا و موثری که وجدان و ضمیر باطن
را به حرکت درآورد و انواع و اقسام در آن تاثیر
می‌کند .

ولی واقعیت این است که هیچکس از این وسائل در
بعضی از مردم تاثیر و اصلاحشان نمی‌کند . حتی
گاه موعظه و ارشاد بعضی را گمراه‌تر و از راه منحرف‌تر
می‌سازد !

عقلانی و منطقی نیست که از وجود اینگونه افراد
تجاهل کنیم یا بیش از اندازه تظاهر به رقت قلب
و مهربانی کرده شدت عمل را درباره آنها بسد
بدانیم !

آری اینان بیمارند و منحرف و با "معالجات
پسیکولوژیک" قابل اصلاح میباشند ! هیچکس
هم معالجات نفسانی روانپزشکی و یا هر نوع
معالجه دیگری را درباره آن منع نمی‌کند ولی
نباید وسائل تربیتی خود را طوری بکار ببریم که
باعث انحراف بیشتر نفوس شده دنبال بهانه سه
بگردیم که فلان موضوع چنان و چنین کرده است .
زیرا خود اینکار باعث تحریک و تشویق نفس به
انحراف شده باعث زیاد شدن عدد منحرفان
می‌گردد !

تربیت همراه با رقت و مهربانی و لطف بسیار
ممکن است که اطفال را بدرستی و پاکی و راستی

"ای اهل ایمان از خدا بترسید و پرواگیرید و هر چه را که از ربا و سود آن باقی مانده است رها کنید و از فکر آن منصرف شوید اگر واقعا "به خدا ایمان دارید. که اگر چنین نکنید آماده جنگ با خدا و رسول او باشید .

مرتبهٔ دیگر به کيفر اخروی تهدید می کند :
 "کسانی هستند که دیگری را با خدا به خدائشی نخوانده و نفس محترمی را که خدا حرام کرده است نمی کشند جز اینکه واقعا " و از روی حق مستحق قتل باشد و گرد زنا هم نمی گردند هر کس چنین کند نتیجهٔ گناهش را دریافت خواهد کرد و عذابش در قیامت دو برابر شده با ذلت و خواری همیشه در آن عذاب باقی خواهد ماند . "

آنگاه به عذاب در همین دنیا تهدید می کند :
 "بدانید که اگر به جهاد بیرون نشوید خدا شما را به عذاب دردناکی مبتلا کرده قوم دیگری را به جای شما برمی گمارد . "

"و اگر مثل گذشته تان نافرمانی و پشت کردید خدا شما را به عذاب دردناکی معذب می کند . "
 "اگر رو بگردانند خدادر دنیا و آخرت آنرا به عذاب دردناکی معذب خواهد کرد . "
 مراتب کيفر را هم برای هر کسی جداتعیین میکند !
 "هر یک از زن و مرد زناکار را یکصد شلاق بزنید . "
 "دست زن و مرد دزد را به پاداش کاری که کرده اند ببرید . "

به نسبت درجات و مراتب مردم ، درجات کيفر را هم متفاوت قرار داده است ! بعضی از مردم بایک اشارهٔ کوچک قلبشان می لرزد و وجدانشان بسه حرکت درمی آید و به همان یک اشاره کفایت میکنند و از راه منحرف به راه راست و درست برمی گردند .
 پاره ای دیگر از مردم هستند که هیچ چیز آنها را از راه غلط باز نمی دارد مگر خشم آشکار و روشن و فریاد غضب آلود . به پاره ای تنها تهدید به

حال ترسانیدن و بیم دادن رادر همه مراتبشان از تهدید به تنبیه گرفته تا اعمال تنبیه ، مورد استفاده قرار میدهد . یکبار شخص خلاف کار را به عدم رضایت و خشنودی خدا از او تهدید می کند . . . گرچه این تهدید در نفوس مومنان سخت اثر می کند ولی آسان ترین مرحله تهدید است :

"آیا وقت آن نرسیده است که گروندگان قلبشان به یاد خدا خاشع گردد و قلبا " به حقایقی که نازل شده است توجه کنند و مانند کسانی نباشند که قبلا کتاب آسمانی بر ایشان نازل شده که دوره طولانی بر آنان گذشته دلهاشان سخت شده است و بسیاری از آنان فاسق و بدکارند ؟

بار دیگر تهدید شدیدتری کرده صراحتا "خلافکاران و مجرمان را از غضب خدا می ترساند (همانطوریکه در داستان افک آمده است) .

"اگر فضل و رحمت خدا در دنیا و آخرت شامل حال شما نمی شد به مجرد خوض در اینگونه سخنان عذاب بزرگی بر شما نازل می شد . همینکه این حرفهای نفاق انگیز را از یکدیگر دریافت کردید بدون اینکه نسبت به آنها علم و اطلاعی داشته باشید به زبان می آورید و چیز کم و آسانی می پندارید در صورتیکه نزد خدا موضوع مهم و بزرگی است . چرا همینکه این سخنان را شنیدید نگفتید به ما نیامده و روانیست که اینگونه حرفها را بزبان آوریم و نگفتید بار پروردگارا از هر عیبی منزهی این تهمت بهتان بزرگی است ؟ خدا شما پند و اندرز می دهد که اگر ایمان دارید هرگز گرد این قبیل گفته ها نگردید . "

بار دیگر تهدید را سخت تر و شدید تر کرده اعلام جنگ با خدا و رسولش می کند :

بد بکشند ، بعد از همه اینها عده‌ای هستند که
 حتماً "باید سوزش کیفر را با جسم خود احساس
 کنند تا به راه راست در آیند !

عذابی که در آینده درباره‌شان اجرامی شود اکتفا
 می‌کند و به بعضی هم ناچار باید چوب رانزدیک
 کرد تا با دیدن چوب در نزدیکی خود دست‌از‌کار

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
 تمام جامع علوم انسانی